

2009. évi... törvény

a Gazdasági és Szociális Tanácsról

Az Országgyűlés a gazdasági és társadalompolitikai stratégiák, a hosszú távú kormányzati célkitűzések, valamint az állampolgárok széles körének életét közvetlenül befolyásoló törvénytervezetek megvitatása, a társadalmi párbeszéd előmozdítása, a társadalom különböző érdekcsoportjai közötti konszenzus elősegítése érdekében a Gazdasági és Szociális Tanácsról a következő törvényt alkotja:

1. §

E törvény hatálya kiterjed

- a) a Gazdasági és Szociális Tanácsra (a továbbiakban: GSZT) és tagjaira és
- b) a GSZT e törvényben meghatározott feladatai ellátásának elősegítésével összefüggésben feladatot ellátó kormányzati szervekre, valamint az Országgyűlésre.

2. §

(1) A GSZT a gazdaság és a társadalom fejlődését érintő átfogó ügyek, a - kormányzati ciklusokon átívelő - nemzeti stratégiák, jogszabálytervezetek megvitatására, valamint a harmonikus és kiegyensúlyozott gazdasági fejlődés, illetve az ehhez illeszkedő szociális modell kidolgozásának és megvalósításának előmozdítását szolgáló egyeztető fórum, amely a gazdasági, munkáltatói érdekképviseletek, a munkavállalói érdekképviseletek, a civil társadalom, valamint a tudomány képviselőinek bevonásával működik.

(2) A GSZT működésének célja a GSZT e törvényben meghatározott feladatainak ellátásával összefüggésben a GSZT tagjai érdekeinek, törekvéseinek feltárása, egyeztetése, makroszintű konzultációk lefolytatása, információcsere, és az Európai Unió tagállamainak gyakorlatát is figyelembe vevő, ugyanakkor a legszélesebb nemzeti konszenzus elérésére törekvő javaslatok megfogalmazása, alternatívák vizsgálata.

3. §

(1) A GSZT feladatai:

- a) az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének nyomon követése, elemzése, véleményezése,
- b) az átfogó makrogazdasági és társadalmi problémák vizsgálata, megoldási javaslatok kidolgozása,
- c) a gazdaságot és a társadalmat érintő nemzeti stratégiák megvitatása, véleményezése, e stratégiákról állásfoglalás kialakítása,
- d) a lakosság széles körének életviszonyait közvetlenül érintő jogszabálytervezetek koncepcióinak, azok tartalmának megvitatása, a civil szervezeti és állampolgári vélemények széles körének megismerése, és ezek alapján állásfoglalás kialakítása,
- e) az Európai Unióval kapcsolatos stratégiai kérdésekről történő konzultáció és állásfoglalás kialakítása,
- f) kapcsolattartás az európai és Európán kívüli partner szervezetekkel.

(2) Az (1) bekezdés c)-e) pontja alá tartoznak különösen a

- a) gazdaságpolitikával,
- b) pénzügypolitikával,
- c) foglalkoztatáspolitikával,
- d) szociálpolitikával,
- e) oktatás- és képzéspolitikával,
- f) környezetpolitikával (környezetvédelemmel)

összefüggő stratégiákkal, koncepciókkal, jogszabálytervezetekkel kapcsolatos vélemények, állásfoglalások kialakítása.

(3) A Kormány az (1) bekezdés c)-e) pontjai alá tartozó dokumentumok tervezeteinek megfelelő időben történő rendelkezésre bocsátásával biztosítja, hogy a GSZT az (1) bekezdésben meghatározott feladatait el tudja látni.

(4) A GSZT köteles a (3) bekezdés szerint elé terjesztett ügyekben négy héten belül véleményt vagy állásfoglalást kialakítani. A Kormány vagy a Kormány tagjának kérésére, jogszabálytervezetet érintő sürgős ügyben ez a határidő 10 nap.

(5) Az Országgyűlés elnökének, illetve az Országgyűlés állandó vagy eseti bizottsága elnökének felkérésére a GSZT köteles az elé terjesztett, feladatkörébe tartozó ügyekben négy héten belül véleményt vagy állásfoglalást kialakítani.

4. §

(1) A GSZT köztestület, székhelye Budapest. A GSZT számviteli beszámoló készítésére és könyvvezetési kötelezettségére a köztestületekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(2) A GSZT-t a Fővárosi Bíróság veszi nyilvántartásba, a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére irányadó rendelkezések szerint.

(3) A GSZT jogosult a Magyar Köztársaság címerének használatára.

(4) A GSZT működéséhez szükséges forrásokat a központi költségvetés az Országgyűlésről szóló fejezetében megállapított költségvetési előirányzat keretében biztosítja.

5. §

(1) A GSZT tagjai a (2)-(5) bekezdés szerint a gazdaság, a munkavállalói érdekképviseletek, a civil társadalom és a tudomány képviselői.

(2) A gazdaság és a munkáltatói érdekképviselet képviselője az Országos Érdekegyeztető Tanácsról szóló törvény (a továbbiakban: OÉT tv.) alapján az Országos Érdekegyeztető Tanácsban tagsággal rendelkező munkáltatói érdekképviseletek által szervezetenként delegált természetes személy, valamint az országos gazdasági kamarák által szervezetenként delegált természetes személy.

(3) A munkavállalói érdekképviseletek képviselői az OÉT tv. alapján az Országos Érdekegyeztető Tanácsban tagsággal rendelkező munkavállalói érdekképviseletek által szervezetenként delegált kettő természetes személy.

(4) A civil társadalom képviselői a Nemzeti Civil Alapprogramról szóló törvény alapján a Nemzeti Civil Alapprogram Tanácsa által delegált kilenc természetes személy, továbbá az Országos Fogyatékosügyi Tanács (a továbbiakban: OFT) által delegált természetes személy, valamint az Országos Szociálpolitikai Tanács (a továbbiakban: OSZT) által delegált természetes személy. Az OFT, illetve az OSZT által delegált természetes személy nem lehet az OFT-nek, illetve az OSZT-nek a Kormány feladatkörében eljáró kormányzati szervet képviselő tagja.

(5) A tudomány képviselője

- a) a Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) elnöke,
- b) az MTA Elnöksége által delegált négy természetes személy,
- c) az MTA gazdaság és jogtudományi osztályához tartozó, a közgazdaság-tudomány, illetve a szociológia területén működő tudományos-szakmai szervezetek által delegált négy természetes személy,
- d) a Magyar Rektori Konferencia által delegált kettő természetes személy.

(6) A GSZT a tagjairól nyilvántartást vezet.

6. §

(1) A GSZT alapszabályának tartalmaznia kell:

- a) a GSZT nevét és székhelyét,
- b) a GSZT szervezeti és működési szabályzata, valamint belső működésére vonatkozó egyéb belső szabályzatai elfogadásának rendjét,
- c) az e törvényben meghatározottakon túl a tagok jogait és kötelezettségeit,
- d) a GSZT elnöke, alelnökei, főtítkára, valamint egyéb tisztségviselői megválasztásának és visszahívásának szabályait,
- e) a plenáris ülés kötelező összehívásának eseteit, rendszerességét és módját,
- f) a plenáris ülés összehívására, működésére, határozatainak meghozatalára vonatkozó szabályokat,
- g) az e törvényben meghatározottakon túl azoknak az ügyeknek a meghatározását, amelyekben a határozat elfogadásához a jelen lévő tagok kétharmadának vagy ennél nagyobb arányú többségének az igen szavazata szükséges,
- h) az elnök és az alelnökök jogkörét, illetve az ügyek meghatározott csoportjaira nézve képviseleti jogköre átruházásának szabályait,
- i) az e törvényben meghatározottakon túl a GSZT gazdálkodásának szabályait,
- j) a GSZT éves költségvetése és a számvitelről szóló törvény szerinti beszámolója elfogadásának rendjét,
- k) az e törvényben meghatározottakon túl a GSZT tisztségviselőinek összeférhetlenségi eseteit.

(2) A GSZT belső szervezetére, működésére vonatkozóan az e törvényben nem szabályozott kérdésekben az alapszabály, valamint a szervezeti és működési szabályzat rendelkezései az irányadók.

(3) Az alapszabály elfogadásához és módosításához a GSZT tagjai kétharmadának a szavazata szükséges.

7. §

- (1) A GSZT legfőbb szerve a GSZT tagjaiból álló plenáris ülés.
- (2) A GSZT plenáris ülése a napirendjére kerülő ügyekben
 - a) konzultációt (véleménycserét) folytat,
 - b) véleményt fogalmaz meg,
 - c) állást foglal,
 - d) javaslatot tesz,
 - e) ajánlásokat fogad el,
 - f) saját működésével kapcsolatban határozatokat hoz.
- (3) A GSZT a honlapján teszi közzé a plenáris ülés által megfogalmazott véleményt, javaslatot, határozatot, ajánlást és állásfoglalást, valamint az éves tevékenységről és ennek során szerzett tapasztalatairól szóló beszámolót. A GSZT álláspontjáról tájékoztatja a véleményezett tervezet előkészítőjét, valamint a tervezettel kapcsolatban döntéshozatali jogkörrel rendelkező szervezetet.
- (4) A Kormány tagjai, az Országgyűlés elnöke, alelnökei, valamint állandó és eseti bizottságainak elnökei a GSZT plenáris ülésén meghívottként, tanácskozási joggal vehetnek részt. A GSZT plenáris ülésének napirendjén szereplő napirendi pont tárgyalása során a Kormány feladatkörében érintett tagját – akadályoztatása esetén – államtitkár helyettesítheti.
- (5) A GSZT plenáris ülésén meghívottként, tanácskozási joggal vesz részt a Magyar Nemzeti Bank, a Gazdasági Versenyhivatal és a Központi Statisztikai Hivatal képviselője.

8. §

- (1) A GSZT élén az elnök áll.
- (2) A GSZT elnökének személyére a GSZT plenáris ülése tesz javaslatot a miniszterelnök számára, akinek javaslatára az elnököt az Országgyűlés jelenlévő tagjainak többsége választja meg ötéves időtartamra. A GSZT négy alelnökének személyére az 5. § (2)-(5) bekezdéseiben meghatározott csoportok külön-külön tesznek javaslatot a GSZT plenáris ülése számára, amely az alelnököket a GSZT tagjai egyszerű többségének szavazatával választja meg kétéves időtartamra.
- (3) A miniszterelnök által a GSZT elnökének javasolt személyt az Országgyűlés illetékes bizottsága a megválasztását megelőzően nyilvánosan meghallgatja.
- (4) A GSZT elnökének, illetve alelnökének megbízatása megszűnik, ha
 - a) a kinevezési időtartam lejár,
 - b) a tisztségéről lemond,
 - c) meghal,
 - d) az elnököt a miniszterelnök javaslatára az Országgyűlés, illetve az alelnököt a GSZT plenáris ülése felmenti a tisztsége alól.
- (5) Felmentésnek van helye, ha az elnök, illetve alelnök
 - a) a tisztségére méltatlanná vált,
 - b) a tisztségére alkalmatlanná vált,
 - c) az összeférhetlenségi okot nem jelentette be, vagy nem szüntette meg.

(6) Tisztségére méltatlannak kell tekinteni a tisztségviselőt, ha büntetett előéletű, illetve vele szemben a bíróság büntetést szabott ki vagy intézkedést alkalmazott, és a bűnügyi nyilvántartásból még nem törölték.

(7) Tisztségére alkalmatlannak kell tekinteni a tisztségviselőt, ha munkaköri feladatait tartósan nem képes ellátni, illetve munkáját szakmai szempontból nem megfelelően végzi.

(8) A GSZT elnökét, illetve alelnökét az elődje megbízatásának lejártát megelőző három hónapon belül meg kell nevezni, valamint a kinevezéséhez szükséges folyamatot az előző kinevezés lejártá előtt egy hónappal be kell fejezni.

9. §

(1) A GSZT elnöke

- a) irányítja a GSZT tevékenységét,
- b) képviseli a GSZT-t,
- c) megállapítja a GSZT szervezeti és működési szabályzatát,
- d) gyakorolja - a főtitkár kinevezése és felmentése kivételével - a munkáltatói jogokat,

(2) A GSZT elnöke

- a) részt vehet az Országgyűlés ülésein,
- b) külön felkérés alapján az Országgyűlésnek a feladatkörébe tartozó kérdésekben szakvéleményt ad,
- c) minden évben március 31-ig beszámolót készít az Országgyűlésnek, illetve külön felkérésre beszámol az Országgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottságának a GSZT előző évi tevékenységéről és tapasztalatairól,
- d) a Kormány ülésén a GSZT feladatkörét érintő kérdések tárgyalásakor tanácskozási joggal vesz részt.

(3) A GSZT elnökét a miniszter illetményével azonos összegű díjazás, illetve juttatások illetik meg. Ha az elnök ezt a tisztségét más kereső tevékenység folytatása mellett látja el, a miniszteri illetmény 30%-ának megfelelő tiszteletdíj illeti meg.

(4) A GSZT elnöke, illetve alelnöke az országgyűlési képviselőkre vonatkozó szabályok szerint köteles vagyonynyilatkozatot tenni, első alkalommal a kinevezését követő harminc napon belül. A vagyonynyilatkozat nyilvántartására, ellenőrzésére, kezelésére az országgyűlési képviselők vagyonynyilatkozatának nyilvántartására, ellenőrzésére, kezelésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(5) Összeférhetetlenség miatt meg kell szüntetni a GSZT elnöke, illetve alelnöke megbízatását, ha vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettségének teljesítését megtagadja, a teljesítést elmulasztja, vagy vagyonynyilatkozatában lényeges adatot, tényt valótlanul közöl.

10. §

(1) A GSZT főtitkára a GSZT elnökének irányítása alatt, a jogszabályoknak és a szakmai követelményeknek megfelelően vezeti a GSZT hivatali szervezetét.

(2) A GSZT főtitkárát a GSZT elnökének javaslata alapján a GSZT plenáris ülése a tagok legalább kétharmados többségű szavazatával választja meg, ötéves időtartamra.

(3) A GSZT főtitkára feletti munkáltatói jogokat – a felmentés kivételével – az elnök gyakorolja. A GSZT főtitkárát a GSZT tagjai kétharmados többséggel menthetik fel.

(4) A GSZT főtitkára jogosult a GSZT önálló képviselőjére.

(5) A GSZT főtitkárát az államtitkár illetményével azonos összegű díjazás, illetve juttatások illetik meg. A GSZT főtitkárát megbízatásának lejártakor – az újraválasztás esetét kivéve – hat havi illetményének megfelelő végkielégítés illeti meg.

(6) A GSZT főtitkárára az e törvényben nem szabályozott kérdésekben, valamint a titkárság munkatársaira a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény rendelkezései alkalmazandók.

11. §

(1) Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) A GSZT tagjainak delegálására jogosult szervezetek az általuk delegált személyekről értesítik a kormányzati társadalmi kapcsolatok összehangolásáért felelős minisztert (a továbbiakban: miniszter). A tagok delegálásának határideje a törvény hatálybalépését követő 3. hónap utolsó napja. A GSZT alakuló ülését a miniszter szervezi meg és hívja össze.

(3) Az alakuló ülést a delegáltak korelnöke vezeti le. A GSZT az alapszabály elfogadásával és a tisztségviselők megválasztásával alakul meg.

(4) A GSZT megalakulásának határideje e törvény hatálybalépését követő 6. hónap utolsó napja.

(5) A 4. § (4) bekezdésében meghatározott követelményt első alkalommal 2011. január 1-jétől kell alkalmazni.

(6) A GSZT a Kormány kezdeményezésére 2004. augusztus 24-én alakult, azonos elnevezésű szervezet jogutódként jön létre. A jogelőd szervezet által történt személyi, anyagi és tárgyi kötelezettségvállalások – a tagság összetételének változásából szükségképpen adódók kivételével – az e törvény alapján létrejövő köztestületre is vonatkoznak.

INDOKOLÁS

Általános indokolás

Nem sokkal az Európai Unióba való belépésünket követően, 2004 augusztusában jött létre a magyar Gazdasági és Szociális Tanács. Megszületését két szándék is segítette. (1) Az EU tagállamainak túlnyomó többségében működik ilyen testület, amelyek között az EU egyik konzultatív intézménye, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság is segíti-szervezi az együttműködést. (2) A magyar Országos Érdekegyeztető Tanács 2002 júliusában igényelte, hogy alakuljon egy olyan, hozzá nagymértékben hasonló szervezet, amely a munka világához kötődő, 'napi' érdekegyeztetési feladatokon túlmutató, stratégiai ügyekben konzultációs fórumot biztosít, s így 'tehermentesíti' ezekben az ügyekben az OÉT-et.

A magyar GSZT az európai mintáktól eltérően nem három, hanem négy csoportosulásból áll: gazdaság (munkaadói szervezetek, kamarák stb.), munkavállalók, civil szervezetek, tudomány. Az utóbbi csoport másutt nem létezik, de a GSZT eddigi működése során nagymértékben hozzájárult a tanács elismertségének, tekintélyének kialakulásához.

A GSZT létének nincs igazi jogi alapja. Alapszabályát az első soros elnök és egy államtitkár 'az alapszabály előterjesztőjeként' írta alá. (Az egyetlen jogszabály, amely a GSZT-t nevesíti, a költségvetési törvény, amely külön sorban tartalmazza a GSZT támogatását.)

Európa és a világ sok országában működik hasonló szervezet, amelyekről több esetben az alkotmány, még gyakrabban külön törvény rendelkezik. Vannak országok, ahol a GSZT elnöke maga a köztársasági elnök (pl. Brazília); gyakori megoldás, hogy a vezető a kormány egyik minisztere (pl. Finnország vagy Lengyelország); de jellemző az is, hogy a testületet egy nagy tekintélyű 'miniszterviselt' személy vezeti, – protokollárisan – miniszteri jogállásban (Olaszország, Portugália stb.). Franciaországban a legmagasabb státuszú a GSZT: ott a törvényhozás harmadik kamarája. A magyar GSZT hangsúlyozottan a kormánytól független intézményként jött létre; ez a státus bevált, megőrzendő.

A GSZT-k célja mindenütt az, hogy összegyűjtsék és megjelenítsék a 'szervezett civil társadalom' véleményét a fontosabb jogszabályok tervezetéről, a jelentősebb gazdaságpolitikai intézkedésekről. Több országban formálisan is elfogadtak ún. társadalmi szerződéseket, amelyek általában valamely gazdaságilag-politikailag nehéz helyzetből való kilábolást segítették elő, vagy a nemzet hosszú távú jövőképét és stratégiáját fogalmazták meg. E szerződéseket a gazdasági és szociális tanácsok keretében dolgozták ki és írták alá. (A legismertebb példák Írország, Finnország, Szlovénia.)

Az Európai Unió a *good governance* gondolkörében szorgalmazza azt, hogy a tagállamok kormányai az internetes technikát is felhasználva a fontosabb jogszabályok előkészítésekor ismerjék meg a polgárok legszélesebb körének a véleményét. A tagállamok informatikai miniszterei 2007 szeptemberében ajánlást is elfogadtak ezzel kapcsolatban.

A magyar Gazdasági és Szociális Tanács 2009 nyarán elérte az ötéves kort, és működéséből számos tapasztalat, még több tennivaló szűrhető le. A tanács igen hamar nagy nemzetközi tekintélyre tett szert, amit több fontos rendezvény Budapesten történő megszervezése is megalapozott, illetve tanúsít. Kiemelkedik ezek sorából a Gazdasági és Szociális Tanácsok és Hasonló Intézmények Nemzetközi Szervezetének (AICESIS) 2009. júliusi közgyűlése és konferenciája. E testület elnökségének a magyar GSZT már második ciklusban tagja.

A törvénytervezet az említett tanulságokat, sikeres nemzetközi példákat is figyelembe véve készült. Az eddigi gyakorlathoz képest a következő pontok tartalmazznak érdemi változtatási javaslatot:

- a) A GSZT ne csak a tagjai által képviselt szervezetek véleményét jelenítsék meg, hanem gyűjtsék össze a nem kormányzati szervek, de akár az állampolgárok szélesebb körének a véleményét is a fontosabb jogszabályok, intézkedések Országgyűlés, illetve kormány által történő elfogadása előtt.
- b) Történjék meg a tagság bizonyos megújítása:
 - a. A gazdasági csoportban felülvizsgálandó néhány szervezet (pl. tőzsde, Monetáris Tanács) képviselete.
 - b. A munkavállalói csoport létszámát indokolt a gazdaságéval azonos szintre emelni.
 - c. A civil szervezetek jelenleg felkérés alapján rendelkeznek képviselettel a tanácsban. A most érvényes alapszabály is rendelkezik arról, hogy választással kell megteremteni e képviselet legitimitását, de ennek sem a módjára, sem az időpontjára nincsen utalás.
 - d. A tudomány csoportjában az MTA volt elnökei közül többen vagy objektív, vagy szubjektív okokból nem vesznek részt a tanács munkájában. Helyettük indokolt lenne olyan tudósok – a tanács feladatköre miatt közgazdászok és szociológusok – megválasztása, akik érdemben segítenék a tanács állásfoglalásainak tudományos megalapozását. (A tudósok szakmai hovatartozása miatt a választás jogát az MTA gazdaság- és jogtudományok osztálya kapná.)
- c) A tanács munkájának folytonosságát segítené, a társadalmi ismertségét erősítené egy állandó elnök megválasztása. (A mai rendszerben a négy csoportosulás éves rotációval adja az elnököt.) Az elnök köztisztviselőben álló, a nagy politikai családok által egyaránt elfogadott személy lehetne, akit a tanács javaslata alapján a miniszterelnök terjesztene az Országgyűlés elé. Az országgyűlési megerősítés a GSZT függetlenségének fontos eleme lenne.

Részletes indokolás

Az 1-2. §-hoz

A törvény hatályának és a GSZT működése céljának meghatározását tartalmazza.

A 3. §-hoz

A GSZT feladatainak meghatározását tartalmazza, valamint rögzíti, hogy a GSZT által megfogalmazott álláspontokat tartalmazó dokumentumokat a GSZT honlapján közzé kell tenni, továbbá azt mind a véleményeztető, mind a döntéshozatali jogkörrel felruházott szervezet részére meg kell küldeni. Mindez a tevékenység átláthatóságának biztosítása és eredményességének elősegítése érdekében szükséges.

A 4-10. §-hoz

A GSZT jogállásával, és szervezetével kapcsolatos alapvető szabályokat tartalmazza.

A 11. §-hoz

Hatályba léptető és átmeneti rendelkezéseket tartalmaz.

Budapest, 2009. november 16.

Dr. Baráth Étele

országgyűlési képviselő

MSZP

Szabó Lajos

országgyűlési képviselő

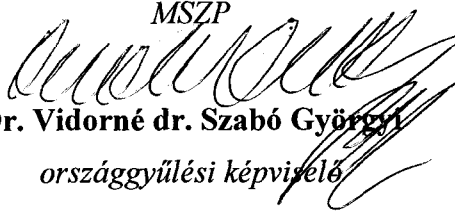
MSZP

Kovács Tibor

országgyűlési képviselő

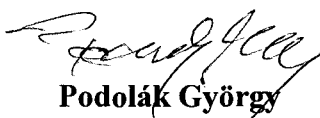
MSZP

Dr. Vidorné dr. Szabó Györgyi

országgyűlési képviselő

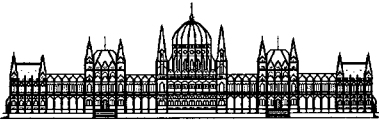
MSZP

Podolák György

országgyűlési képviselő

MSZP

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ

Képviselői önálló indítvány
Törvényjavaslat kezdeményezése

Dr. Katona Béla úrnak,
az Országgyűlés elnökének
Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

A Házszabály 85. § (2) bekezdés d) pontja alapján mellékelten az alábbi

törvényjavaslatot

nyújtjuk be a Tisztelt Országgyűléshez.

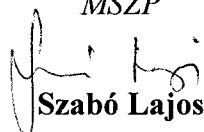
Budapest, 2009. november 16.

Előterjesztő:

Dr. Baráth Etele

országgyűlési képviselő

MSZP

Szabó Lajos

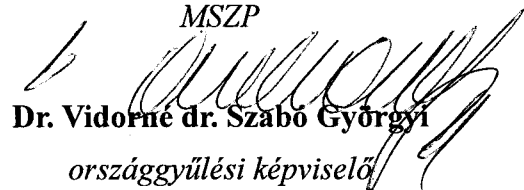
országgyűlési képviselő

MSZP

Kovács Tibor

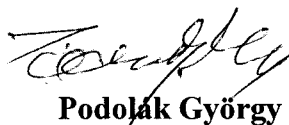
országgyűlési képviselő

MSZP

Dr. Vidorné dr. Szabó Györgyi

országgyűlési képviselő

MSZP

Podolák György

országgyűlési képviselő

MSZP